

Boendesegregationens utveckling

Årsrapport 2024 om den socioekonomiska
boendesegregationens utveckling i Sverige

Titel: Boendesegregationens utveckling
Rapportnummer: 2024:18
Utgivare: Boverket, juni 2024
ISBN pdf: 978-91-89581-61-6
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 7967/2023

Förord

Boverket fick i sitt regleringsbrev för budgetåret 2024 i uppdrag av regeringen att beskriva utvecklingen i områden där utanförskapet är stort och hur det påverkar människors livsvillkor i Sverige. Denna rapport utgör Boverkets redovisning av det uppdraget.

Rapporten har tagits fram av Hans Jonsson och Johan Kihlberg, där den senare varit projektledare. Ansvarig enhetschef har varit Magnus Jacobsson.

Karlskrona, juni 2024

Yvonne Svensson
stf. generaldirektör

Innehållsförteckning

Inledning	5
Uppdraget.....	5
Uppföljningens bakgrund.....	5
Metod.....	5
Boendesegregationens utveckling	7
Ojämlighetsindex och områdestyper	7
Utveckling av inkomstsegregation i svenska kommuner	8
Områdestypernas kännetecken	9
Områdestypernas fördelning	11
Områdestypernas demografiska struktur	12

Inledning

Uppdraget

Boverket fick i sitt regleringsbrev för år 2024 i uppdrag att senast den 1 juli 2024 lämna en skriftlig rapport med beskrivning av utvecklingen i områden där utanförskapet är stort och hur det påverkar människors livsvillkor i Sverige till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet och Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

Föreliggande rapport är avgränsad till att följa upp och ge en uppdatering av den socioekonomiska boendesegregationens utveckling till och med år 2022.¹ Skälet till detta är att inte föregå ett pågående uppdrag, där Boverket och Statistiska centralbyrån (SCB) tillsammans ska genomföra en fördjupad analys om utanförskap, ett uppdrag som ska slutredovisas den 15 oktober 2024.

Uppföljningens bakgrund

Uppdraget att beskriva och analysera den socioekonomiska segregationens utveckling låg tidigare hos Delegationen mot segregation (Delmos). Efter att Delmos lades ned vid utgången av år 2022 fick Boverket i uppgift att tillhandahålla ett verktyg för platsdata som möjliggör mätning och analys av socioekonomisk segregation för aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Verktöget baseras på de mått på socioekonomisk segregation som använts i det webbaserade statistikverktyget Segregationsbarometern och som togs fram av Delmos.

Detta är Boverkets andra uppföljande rapport om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling i Sverige. Föregående uppföljning ingick som del i Boverkets rapport ”Boendesegregationens utveckling och mekanismer: årsrapport 2023 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling i Sverige” (rapport 2023:23). Boverket kommer senare i år att komma med en tematiskt inriktad rapport som har fokus på boendesegregationen på landsbygden.

I förra årets uppföljning ingick även ett avsnitt om kopplingen mellan områdestyp och behovsbaserad bostadsbrist, ansträngd boendeekonomi och trångboddhet. Detta har inte låtit sig göras i år då dessa data försenats från SCB.

Metod

Resultaten i rapporten utgår från registerdata från SCB. Vi använder huvudsakligen två mått för att beskriva socioekonomisk boendesegregation:

¹ År 2022 är det senaste år som det finns statistik över hushållens inkomster.

socioekonomiskt index och ojämlikhetsindex. Dessa mäter skillnader i bosättningsmönster mellan individer i olika inkomstgrupper och hur jämnt eller ojämnt de är fördelade mellan olika bostadsområden. Socioekonomiskt index mäts på RegSO-nivå (regionala statistikområden) och beskriver hur koncentrerade resurssvaga hushåll är till olika områden och ligger till grund för de olika områdestyperna i Segregationsbarometern. Ojämlikhetsindex beskriver hur ojämnt fördelade olika inkomstgrupper är bosatta i förhållande till varandra i en kommun eller ett län. I Segregationsbarometern används relationen mellan den lägsta inkomstgruppen (kvintil 1) och den högsta inkomstgruppen (kvintil 5). Sammanställningen av boendesegregationens utveckling är baserat på ovanstående index och områdesindelning.

Boendesegregationens utveckling

I rapporten beskrivs den socioekonomiska segregationens utveckling i Sverige åren 2012–2022, vad som kännetecknar de olika områdestyperna, deras fördelning och demografiska struktur.

Ojämlighetsindex och områdestyper

Segregationsbarometern använder två mått, dels ojämlikhetsindex, som beskriver graden av segregation inom en kommun eller ett län, dels områdestyper, som baseras på en regional indelning av landet i olika statistikområden. Det finns 3 363 regionala statistikområden, förkortat RegSO, som i sin tur är uppdelade i demografiska statistikområden, förkortat DeSO. Antalet DeSO är nästan dubbelt så många som antalet RegSO, 5 984 stycken.²

Områdestyperna är fem till antalet och används för att ge en indikation om de socioekonomiska förutsättningarna i varje RegSO, där områdestyp 1 avser områden med stora socioekonomiska utmaningar och så vidare upp till och områdestyp 5, som avser områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar. I mitten finner vi områdestyp 3 som betecknas som socioekonomiskt blandade områden. Områdestyperna tas fram utifrån ett socioekonomiskt index (SEI) som är en sammanvägning av följande tre indikatorer:³

1. Andel personer med låg ekonomisk standard.
2. Andel personer med förgymnasial utbildning.
3. Andel personer som haft ekonomiskt bistånd i minst tio månader och/eller varit arbetslösa längre än sex månader.

Kategoriseringen av områdestyper sker utifrån medelvärdet i riket för varje år och standardavvikelser, det vill säga i relation till andra områdets indexvärde. Gränserna för de olika områdestyperna är med andra ord inte fixerade, på så sätt att ett visst resultat i det sammanvägda indexet skulle innebära att ett område skulle klassificeras som en viss områdestyp. I stället varierar gränserna för vad som utgör en viss områdeskategori över tid och återspeglar på så sätt områdets relativa ranking i förhållande till alla andra områden i landet. Det gör att den områdeskategorisering som ett område får är relativt och att en eventuell förbättring i indexvärde inte nödvändigtvis innebär att området får en bättre kategorisering, och

² [DeSO – Demografiska statistikområden \(scb.se\)](https://www.scb.se/boendesegregation) (Hämtad 2024-04-17.)

³ För detaljer se: [Statistikens framställning Registerdata för integration, 2022 \(scb.se\)](https://www.scb.se/statistik/2022/10/20220625). (Hämtad 2024-06-25.)

omvänt. Av detta skäl ska de förändringar i antal områden av olika områdes-typ som rapporten redovisar tas med viss försiktighet.

Tillsammans med SCB utvecklade Delmos även ett nationellt index som belyser hur olika bostadsområden förhåller sig till varandra när det gäller socioekonomisk status.

Vid indelningen hade de minsta DeSO:na 700 invånare⁴ och de största 2 700 invånare.⁵ År 2023 hade det minsta DeSO:t i landet (beläget i Gällivare) krympt till att ha inte fler än 243 invånare medan det största, ett område i Malmö, hade växt till att ha en befolkning på hela 9 561 personer. De flesta DeSO har omkring 1 700 invånare. Samtidigt kan storleken på det geografiska område som analyseras kan ha avgörande betydelse för vilket resultat man får. Ett större geografiskt område, som en hel stadsdel, tenderar att framstå som socioekonomiskt mer blandat än till exempel ett kvarter eller ett mindre bostadsområde, eftersom ett större område ofta rymmer en större variation av olika bostadstyper och upplåtelseformer och därmed socioekonomiska förutsättningar än ett mer avgränsat område. Det innebär också att viktiga aspekter riskerar att döljas när de analyseras på RegSO-nivå, eftersom olika DeSO inom ett och samma RegSO kan ha sinsemellan helt skilda socioekonomiska förutsättningar.

En annan utmaning vid analyser av boendesegregation är att bestämma vilka indikatorer eller variabler som ska användas, eftersom olika indikatorer kan leda till olika resultat. Tidiga studier i Sverige fokuserade inte sällan på klasskillnader medan senare kartläggningar även brukade ta med sådant som hushållens åldersstruktur och andel invandrare i olika områden, förutom skillnader i inkomstnivå.

Utveckling av inkomstsegregation i svenska kommuner

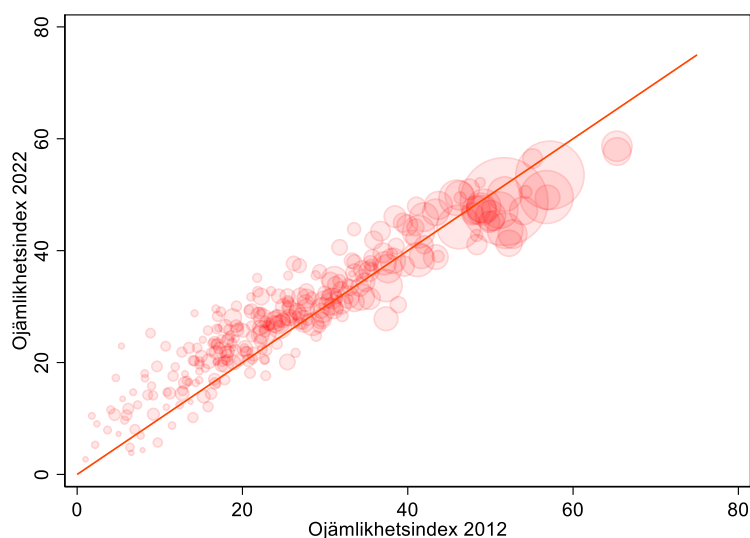
Diagram 1 visar förändringar i ojämlikhetsindex mellan åren 2012 och 2022. Varje röd cirkel representerar en kommun, och storleken på cirkeln motsvarar kommunens befolkningsstorlek. På x-axeln finns kommunens ojämlikhetsindex år 2012, där en placering längre ut mot höger indikerar högre segregation under det året. På y-axeln visas kommunens ojämlikhetsindex för år 2022, där en högre placering betyder högre segregation. Den röda diagonalen i diagrammet delar det i två lika delar och markerar gränsen mellan ökad och minskad segregation. Om en cirkel är ovanför den röda linjen har segregationen i kommunen ökat mellan åren 2012 och 2022. Om en cirkel ligger under den röda linjen betyder det att segregationen i kommunen har minskat under samma period.

⁴ Detta för att skydda enskilda personers uppgifter när statistikuppgifter delas upp på bakgrundsvariabler som kön, ålder, utbildningsnivå och etnisk bakgrund.

⁵ [DeSO – Demografiska statistikområden \(scb.se\)](https://www.scb.se/tema/tema/2024-04-17) (Hämtad 2024-04-17.)

Diagrammet visar att två motsatta trender har inträffat åren 2012–2022. Mindre kommuner, som initialt hade ett lägre ojämlikhetsindex, har upplevt en ökning av segregationen medan större kommuner, som från början hade ett högre ojämlikhetsindex, sett en minskning av segregationen. Det är viktigt att notera att diagrammet endast ger en jämförelse mellan dessa två år och inte visar eventuella förändringar som kan ha inträffat under perioden. Det ger heller ingen övergripande bild av den långsiktiga trenden.

Diagram 1: Ojämlikhetsindex för inkomstgrupp 1 och 5 i samtliga 290 kommuner år 2012 och 2022. Anges i antal punkter (skala 0–100).

Områdestypernas kännetecken

Områdestyp 1: områden med stora socioekonomiska utmaningar

År 2022 bodde det 568 542 invånare i områdestyp 1, vilket motsvarar drygt fem procent av rikets samlade befolkning. En fjärdedel av befolkningen har endast förgymnasial utbildning, jämfört med tio procent för hela landet. Knappt 42 procent har låg ekonomisk standard. Dessutom har var tionde invånare en svag ställning på arbetsmarknaden, vilket är mer än tre gånger så många som genomsnittet i landet. Mer än hälften av invånarna, drygt 53 procent, är födda utanför Sverige, jämfört med drygt 20 procent i befolkningen som helhet. Det stora flertalet, drygt 79 procent, av de som bor i områdestyp 1 bor i hyresrätt, vilket kan jämföras med knappt 30 procent i riket som helhet. Elva procent bor i bostadsrätt och knappt nio procent i äganderätt.

Områdestyp 2: områden med socioekonomiska utmaningar

Denna områdestyp samlade 845 321 invånare eller åtta procent av hela befolkningen år 2022. Jämfört med områdestyp 1 har invånarna som bor i områdestyp 2 något bättre socioekonomiska förutsättningar. Knappt 18

procent av befolkningen har förgymnasial utbildning och 28 procent har låg ekonomisk standard, jämfört med riksgenomsnittet på knappt 14 procent. Andelen med svag arbetsmarknadsposition ligger på knappt sex procent, jämfört med under tre procent i hela landet. Andelen utrikesfödda är betydligt lägre än i områdestyp 1, men med 39 procent är andelen ändå nästan dubbelt så stor som riksgenomsnittet. Också i områdestyp 2 bor en majoritet, 58 procent, i hyresrätt. 21 procent bor i äganderätt och knappt 19 procent i bostadsrätt.

Områdestyp 3: socioekonomiskt blandade områden

År 2022 bodde 2 343 940 personer eller cirka 22 procent av rikets befolkning i områdestyp 3. Andelen som har som högst en förgymnasial utbildning är 13 procent, jämfört med cirka 10 procent i hela riket. Drygt 17 procent av de som bor i områdestyp 3 har låg ekonomisk standard, vilket är nästan fyra procentenheter högre än det nationella genomsnittet. Andelen med svag arbetsmarknadsposition är något högre än riksgenomsnittet, drygt tre procent. Nästan var fjärde person i områdestyp 3 är född utanför Sverige, jämfört med var femte person i riket som helhet. I områdestyp 3 bor ungefär lika många i äganderätt (40 procent) som i hyresrätt (39 procent). Knappt 19 procent bor i bostadsrätt.

Områdestyp 4: områden med goda socioekonomiska förutsättningar

Majoriteten av Sveriges invånare bor i områden med goda socioekonomiska förutsättningar. År 2022 bodde drygt 5,7 miljoner människor eller knappt 55 procent av befolkningen i områdestyp 4. Andelen med förgymnasial utbildning är knappt åtta procent, andelen med låg ekonomisk standard är nio procent och andelen med svag arbetsmarknadsposition är under två procent. Samtliga värden ligger under riksgenomsnittet. En majoritet, 54 procent, bor i äganderätt medan andelen som bor i hyresrätt är 21 procent. Andelen som bor i bostadsrätt är marginellt högre. Det stora flertalet är födda i Sverige, andelen utrikesfödda ligger på knappt 15 procent, vilket är betydligt under riksgenomsnittet.

Områdestyp 5: områden med mycket goda socioekonomiska förutsättningar

Här bor knappt tio procent av befolkningen, år 2022 ganska precis en miljon människor. Områdestyp 5 är den områdestyp som definieras som det socioekonomiskt mest resursstarka. Andelen med förgymnasial utbildning är fyra procent, andelen med låg ekonomisk standard är under fyra procent och endast en procent av befolkningen har en svag arbetsmarknadsposition. Det stora flertalet, 73 procent, bor i äganderätt. 17 procent bor i bostadsrätt och knappt sju procent i hyresrätt. I likhet med föregående områdestyp är de flesta som bor i områdestyp 5 födda i Sverige: andelen utrikesfödda ligger på elva procent, vilket är nära hälften jämfört med riket som helhet.

Tabell 1: Indikatorer som beskriver områdestypernas karaktäristika genom de boendes förutsättningar år 2022. Anges i procent.

Områdestyp	Andel med för-gymnasial utbildning	Andel med låg ekonomisk standard	Andel med svag arbetsmarknadsposition
Områdestyp 1	25,5	41,6	10,1
Områdestyp 2	17,5	27,9	5,6
Områdestyp 3	13,0	17,4	3,4
Områdestyp 4	7,7	9,1	1,7
Områdestyp 5	3,9	3,7	1,0
Riket	10,3	13,7	2,8

Områdestypernas fördelning

I tabell 2 visas antalet (och andelen) områden i varje områdeskategori och år. Av tabellen framgår att antalet områden av typ 1 (stora socioekonomiska utmaningar), typ 2 (socioekonomiska utmaningar) och typ 4 (goda socioekonomiska förutsättningar) har ökat sedan år 2011, framför allt vad gäller områdestyp 4. Samtidigt har antalet områden av typ 3 (socioekonomiskt blandade områden) och typ 5 (mycket goda socioekonomiska förutsättningar) minskat under mätperioden.

Sammantaget framgår att en allt större del av områdena i landet antingen präglas av socioekonomiska utmaningar eller goda socioekonomiska förutsättningar. Samtidigt har andelen socioekonomiskt blandade områden minskat betydligt.

Det är viktigt att betona att sammanställningen är baserad på nationell nivå och med de problem vad gäller gränserna för de olika områdesklassificeringarna som beskrevs ovan. För att få en mer detaljerad bild av utvecklingen av områdestyperna på regional eller lokal nivå rekommenderas läsaren att använda Boverkets verktyg för statistik och analys på områdesnivå.⁶ Detta verktyg ger mer specifik information och möjligheten att följa utvecklingen i olika områden på en mer detaljerad geografisk skala.

Den största händelsen vi kan se i fördelningen av områdestyper i tabell 2 nedan är för år 2014, då medelvärde och standardavvikelsen i socioekonomiskt index (SEI) steg kraftigt jämfört med tidigare, vilket ledde till att många områden gick från områdestyp 4 till områdestyp 5 och från områdestyp 2 till områdestyp 1. Samtidigt underskattas rörelsen om vi enbart ser till förändringen mellan dessa områdestyper eftersom att ett antal

⁶ [Segregationsbarometern – Ett digitalt verktyg från Boverket. \(Hämtat 2024-06-25.\)](#)

områden som tidigare klassificerats som områdestyp 3 nu klassificerades som antingen områdestyp 4 eller områdestyp 2.

Tabell 2: Områdestypernas utveckling år 2011–2022. Anges i antal och procent.

År	Område				
	1	2	3	4	5
	Antal (andel)	Antal (andel)	Antal (andel)	Antal (andel)	Antal (andel)
2011	142 (4,2)	252 (7,5)	989 (29,4)	1 640 (48,8)	337 (10)
2012	144 (4,3)	250 (7,4)	989 (29,4)	1 649 (49,0)	330 (9,8)
2013	145 (4,3)	251 (7,5)	976 (29,0)	1 667 (49,6)	323 (9,6)
2014	165 (4,9)	239 (7,1)	933 (27,7)	1 458 (43,4)	568 (16,9)
2015	153 (4,5)	256 (7,6)	926 (27,5)	1 705 (50,7)	323 (9,6)
2016	153 (4,5)	258 (7,7)	929 (27,6)	1 710 (50,8)	313 (9,3)
2017	164 (4,9)	249 (7,4)	894 (26,6)	1 783 (53,0)	273 (8,1)
2018	152 (4,5)	288 (8,6)	888 (26,4)	1 721 (51,2)	314 (9,3)
2019	154 (4,6)	296 (8,8)	862 (25,6)	1 738 (51,7)	313 (9,3)
2020	157 (4,7)	287 (8,5)	867 (25,8)	1 759 (52,3)	293 (8,7)
2021	154 (4,6)	297 (8,8)	848 (25,2)	1 753 (52,1)	311 (9,2)
2022	160 (4,8)	289 (8,6)	855 (25,4)	1 770 (52,6)	289 (8,6)

De rörelser mellan områdestyper vi kan se åren 2021–2022 beror i stället på ett sjunkande SEI – det vill säga en allmän förbättring i människors livsvillkor – och en minskad spridning, det vill säga mindre skillnader mellan områdestyperna totalt sett. Däremot kan vi se att det finns något fler områden av områdestyp 1 och ett något färre antal områden av områdestyp 5. Områden med högst socioekonomiskt index har under samma period sett de största förbättringarna i absoluta tal, men den minskade spridningen har ändå medfört att antalet områden klassificerade som områdestyp 1 ökat.

Områdestypernas demografiska struktur

I tabell 3 finns information om befolkningen i de fem områdestyperna samt riket för år 2022. Uppgifterna kompletterar informationen ovan om de olika områdestypernas kännetecken. Tabellen visar fördelning av män och kvinnor, födelseregion och tidsperioden för vistelse i landet för utrikes födda invånare samt uppgifter om upplåtelseform. Denna information ger en bild av befolkningsstrukturen och sammansättningen i de olika områdestyperna.

Som tabellen visar bor en majoritet av landets befolkning (64,2 procent eller närmare 6,8 miljoner personer) i områden med goda eller mycket goda socioekonomiska förutsättningar. Samtidigt bor cirka 13,4 procent av befolkningen eller drygt 1,4 miljoner personer i områden med socioekonomiska utmaningar, det vill säga i områdestyp 1 och 2.

Könsfördelningen i de olika områdestyperna är jämn. Däremot finns det betydande skillnader i hur de olika åldersgrupperna fördelar sig i de olika områdestyperna. Som förväntat bor en majoritet av alla åldersgrupper i områdestyp 4: det är ju här som en majoritet av Sveriges befolkning bor, drygt 5,7 miljoner invånare. Sett till befolkningsantalet i respektive områdestyp är dock andelen barn och unga som störst i områdestyp 1 och 5 – drygt 28 respektive knappt 29 procent – medan övriga områdestyper har andelar som ligger relativt nära riksgenomsnittet. Noterbart är att i områdestyp 1 är andelen äldre personer mycket lägre, 14 procent, än riksgenomsnittet på drygt 20 procent, medan andelen äldre är högst i områdestyp 3, knappt 23 procent.

Tabell 3: Demografisk beskrivning av Sveriges befolkning fördelad efter områdestyp, år 2022. Anges i procent.

	Områdestyp					
	1	2	3	4	5	Riket
Samtliga	5,4	8,0	22,3	54,7	9,5	100,0
- män	5,5	8,1	22,2	54,7	9,5	50,4
- kvinnor	5,3	8,0	22,3	54,8	9,6	49,6
Ålder						
0–19 år	6,6	8,0	20,3	53,2	11,9	23,1
20–64 år	5,5	8,4	22,1	54,9	9,0	56,5
65+ år	3,7	6,9	24,9	56,2	8,3	20,4
Inrikes född	3,2	6,1	21,4	58,7	10,7	79,6
Utrikes född	14,1	15,5	25,8	39,4	5,3	20,4
Födelseregion						
- övriga Norden	4,7	8,7	26,2	52,8	7,6	2,1
- övriga Europa	9,5	13,9	25,0	45,3	6,4	6,6
- övriga världen	18,4	17,6	26,1	33,7	4,2	11,7
Vistelsetid i Sverige, utrikes födda						
0–3 år	12,1	16,1	25,5	41,4	4,9	14,8
4–9 år	18,7	18,5	27,6	31,8	3,5	27,4
10+ år	12,5	13,9	25,0	42,5	6,2	57,7
Upplåtelseform						
- äganderätt	1,0	3,6	18,6	62,2	14,6	47,7
- bostadsrätt	2,9	7,5	21,1	60,1	8,4	19,9
- hyresrätt	14,4	15,7	29,1	38,6	2,2	29,9
- okänd	2,9	5,6	19,5	61,2	10,9	2,5

I dag är knappt 80 procent av landets befolkning född i Sverige. Restande 20 procent är födda utanför Sverige, främst i utomeuropeiska länder. Sett till hela befolkningen bor en majoritet, knappt 59 procent av de som är inrikes födda, i områdestyp 4. Det är den enskilt vanligaste områdestypen att bo i också bland de som är utrikes födda: av landets 2,1 miljoner utlandsfödda bor knappt 845 000 i områdestyp 4. Som vi sett i av-

snittet om områdestypernas kännetecken är det dock stora skillnader i hur stor andel av befolkningen inom respektive områdestyp som är födda i Sverige eller utomlands, med en ökande andel inrikes födda och avtagande andel utrikes födda när man går upp på skalan av områdestyper.

För utrikes födda är vistelsetiden i Sverige uppdelad i tre kategorier: 0–3 år, 4–9 år och tio år eller längre. Man kan notera att andelen utrikes födda med något undantag ökar för varje steg på skalan av områdestyper till och med områdestyp 4, för att minska kraftigt i områdestyp 5. Även bland de som är nyanlända och som vistats i Sverige i som mest tre år är det vanliga att bo i områdestyp 4: det bor mer än tre gånger så många nyanlända i områdestyp 4 som i områdestyp 1. Som andel av de boende i respektive områdestyp är de nyanlända dock betydligt fler i områdestyp 1 jämfört med områdestyp 4. Noterbart är också att de som vistats i Sverige i 4–9 år bor i socioekonomiskt utsatta områden i större utsträckning än de som vistats i Sverige en kortare tid.

Som tabellen visar är äganderätten – främst då småhus – den vanligaste boendeformen i Sverige. Nära halva rikets befolkning bor i småhus, följt av hyresrätt med knappt 30 procent och bostadsrätt med nära 20 procent. Även här är det dock, som vi konstaterat i avsnittet om områdestypernas kännetecken, stora skillnader i hur stor andel av befolkningen inom respektive områdestyp som bor i respektive upplåtelseform.

Boverket

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se